

Charakteristika okresu Prostějov

Prostějovský region leží v samotném srdci Moravy. Rozprostírá se na jihozápadě Olomouckého kraje. Na východě sousedí s okresem Přerov a na severu s okresem Olomouc. Na jihu má okres Prostějov společnou hranici s okresem Kroměříž ze Zlínského kraje a okresem Vyškov z Jihomoravského kraje, na západě má společnou hranici s okresy Blansko z Jihomoravského kraje a Svitavy z Pardubického kraje.

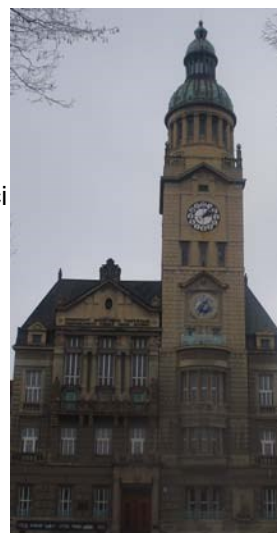

Celkovou rozlohou 777 km² je okres Prostějov čtvrtý nejmenší mezi pěti okresy Olomouckého kraje. Na celkové ploše kraje se okres Prostějov podílí 14,7 %. Z celkové rozlohy zaujímá zemědělská půda 68,7 %, podíl orné půdy na celkové rozloze je 60,2 % (orná půda se podílí na zemědělské půdě 87,7 %). Lesní pozemky tvoří 20,2 % celkové výměry a nezemědělská půda činí 31,3 %.

Prostějovsko patří do oblasti teplé s mírnou zimou. Teplotní poměry jsou dány nízkou nadmořskou výškou a horskou hradbou Jeseníků ze severu. Přes Prostějov, nebo v jeho těsné blízkosti tečou říčky Hloučela a Romže. Hloučela pramení na Drahanské vrchovině, Romže pramení u obce Dzbel na Konicku a východně od Prostějova se spojuje s Hloučelou.

Prostějovský okres je tvořen 97 obcemi, z toho 5 městy (Konice, Kostelec na Hané, Němčice nad Hanou, Plumlov, Prostějov) a 6 městysy (Brodek u Prostějova, Drahaný, Kralice na Hané, Nezamyslice, Protivanov, Tištín). Začátkem roku 2003 zanikly okresní úřady a samosprávné kraje se od té doby pro účely státní správy dělí na správní obvody obcí s rozšířenou působností (Konice, Prostějov), ty dále na správní obvody obcí s pověřeným obecním úřadem (Konice, Němčice nad Hanou, Prostějov). K 1. červenci 2006 vznikla v okrese Prostějov obec Držovice, která se oddělila od Prostějova. V 97 obcích okresu Prostějov má své trvalé bydliště necelých 109 tisíc obyvatel.

Největším městem okresu a druhým největším městem kraje je Statutární město **Prostějov** s necelými 44 tisíci obyvateli, jehož historické jádro je vyhlášeno památkovou zónou. Město Prostějov se může pyšnit řadou památek. Jednou z architektonických dominant Prostějova je Národní dům, postavený v rozmezí let 1905-1907. Dominantou centra města je nová radnice s 66 metry vysokou věží. Nad arkýřem dominuje orloj, který ukazuje kalendářní měsíce v roce, postavení měsíce a slunce na obloze. Návštěvníci Prostějova by si neměli nechat ujít prohlídku prostějovského zámku na Pernštýnském náměstí, kostel Povýšení sv. Kříže, Morový sloup se sochou P. Marie, rodný dům Jiřího Wolkera, barokní kostel sv. Jana Nepomuckého, farní kostel sv. Petra a Pavla a kostel sv. Cyrila a Metoděje. Prostějov je rodištěm mnoha významných osobností, např. mistra české gotiky Matěje Rejska, filozofa Edmunda Husserla, malíře Aloise Fišárka, vynálezce akademika Otto Wichterle a zejména básníka Jiřího Wolkera. V červnu se v Prostějově koná Wolkerův

Prostějov – celostátní festival poezie s tradicí založenou již v roce 1957, pojmenovaný podle básníka a prostějovského rodáka Jiřího Wolкера.

Městu Prostějovu se od nepaměti přezdívalo město elegance a módy. V roce 1390 byl Prostějov povýšen na město tím, že mu byla udělena výsada pořádání výročního trhu, ve městě působili řemeslníci jak textilních profesí - soukeníci a tkalci, tak i pekaři, byly zde masné krámy, mlýny, lázně a také se vařilo pivo. Nejvýznamnějším řemeslným odvětvím od 16. století zůstávalo soukenictví. Prostějovští soukeníci nevyráběli pouze pro místní potřebu, ale vyváželi sukna až do Uher. Silnou skupinu tvořili také tkalci, ale rozvíjela se i další řemesla, jako krejčovství a kožešnictví. V 18. století žilo město poklidným životem, úrodné zemědělské zázemí určovalo výrobu ve městě, dominovala odvětví sladovnictví, pivovarnictví, lihovarnictví a v první polovině 19. století také cukrovarnictví a rozvíjelo se tkalcovství. Na počátku 50. let Mořic Mandl se svými syny založil první dílnu na výrobu oděvů. Podnik velmi dobře prosperoval, a tak Mandlové otevřeli v roce 1858 v Prostějově konfekční továrnu. Tito vídenští židovští podnikatelé zavedli do města poprvé šicí stroje. Na konci 19. století se Prostějov podílel třetinou oděvní výroby na celkové produkci v Rakousku-Uhersku. Na přelomu století se začal rychle rozvíjet obuvnický a kožedělný průmysl. V roce 1945 bylo v Prostějově 175 konfekčních podniků a živností. V 80. letech se rozšířená výroba oděvů koncentrovala v n.p. Oděvní průmysl a postupně došlo k vytvoření největšího konfekčního podniku u nás, který se rozrůstal a zajišťoval 80 % veškeré oděvní výroby v Čechách a na Moravě. Společnost OP Prostějov však skončila v insolvenční a v roce 2014 došlo k demolicí objektů, ve kterých dříve sídlila. Sloučením několika menších provozoven výrobců kožené galanterie a obuvi byl v roce 1949 vytvořen n.p. Gala. Současná firma GALA a.s. zabývá výrobou a distribucí sportovních míčů, turistických batohů, sportovních tašek všeho druhu a dalších výrobků. Ze současných zástupců textilního průmyslu můžeme jmenovat např. firmu Toray Textiles Central Europe s.r.o. zabývající se výrobou polyesterových tkanin (centrála v Japonsku). Konfekční výrobou se zabývá také řada soukromých firem od velikostně středních až po drobné živnostníky, např. KAJA s.r.o.; Koutný spol. s r.o.; H & D a.s.; Cíl v.d. atd. Prioritní postavení mezi průmyslovými odvětvími má v současnosti strojírenský průmysl. Ze zástupců prostějovského strojírenství můžeme jmenovat např. firmy MUBEA zabývající se výrobou stabilizátorů, nápravových pružin, přípravou a zušlechťováním materiálu; Hanácké železárny a pérovny, a.s., vyrábějící hlavně pružiny a pružící elementy; DT výhybkárna a strojírna, a.s. - výrobce výhybkových konstrukcí s dlouholetou tradicí a specializací na vývoj, konstrukci, výrobu, montáž a regeneraci výhybkových konstrukcí pro železniční, podzemní a tramvajové tratě. Dále BW TOPAS Plus s.r.o.; Strojírenská společnost, spol. s r.o.; Strojírny Prostějov, a. s.; Železárny – Annahütte, spol. s r.o.; AMF Reece CR, s.r.o. atd.

Nejenom v Prostějově najdeme spoustu zajímavých míst, ale v celém okrese můžeme navštívit kulturní či přírodní pozoruhodnosti. 8 kilometrů od Prostějova se nachází město **Plumlov**,

známé především zámek a přehradou. Plumlovský zámek byl postaven v letech 1680 - 1690 Janem Adamem z Lichtenštejna. V roce 1994 zámek přešel do majetku Plumlova, který na něm zahájil nejnútnejší opravy. Nyní se kromě prohlídek na zámku pořádají různé

kulturní akce jako koncerty, divadelní představení, předvádění historických legend, svatby nebo noční prohlídky. Další dominantou Plumlova je Plumlovská přehrada vybudovaná v letech 1913-14 a v letech 1921-32. Přehrada slouží převážně k rybolovu a rekreačnímu vyžití obyvatel.

Dalším z pěti měst v okrese je město **Konice**, které se nachází v severní části okresu asi 23 km od Prostějova. Region Konicka se rozprostírá v malebné krajině mírně zvlněných úbočí Dražanské vrchoviny s protékající říčkou Romží. Uprostřed této hornaté krajiny můžete navštívit Přírodní park Kladecko se dvěma přírodními rezervacemi, několika přírodními památkami a vzácnou květenou. Okolí Konice leží na rozhraní spojující Moravu s východními Čechami. Název města Konice je odvozen od stájí, které sloužily k odpočinku koní při obchodních cestách do Čech. Nejznámější památkou v Konici je zámek v barokním stylu. V zámku je umístěna expozice s největší sbírkou sekyrek zapsanou v Guinnessově knize rekordů. Sbíрка obsahuje i největší sekyru a pilu dvoumužnou, které jsou zapsány v České knize rekordů. Návštěvníci mohou zhlédnout také expozici řemesel, která se v minulosti na Konicku vyskytovala.

Prohlídková trasa zámku zahrnuje místnost s historickou audiovizuální technikou, koncertní sál a galerii s aktuální měsíční výstavou. Na konickém zámku má své místo Městské kulturní středisko Konice, příspěvková organizace, knihovna,

Mateřské centrum Srdíčko a Turistické informační centrum Konice. Ve městě se pravidelně pořádá Žváčkův festival dechových hudeb, který se koná na počest hudebního skladatele a hanáckého rodáka Antonína Žváčka a také tradiční pouť či Vánoční trhy zakončené velkolepým ohňostrojem.

Město **Kostelec na Hané** je železničním uzlem v okrese, kde se trať rozděluje na dva směry, a to spojení Prostějova a obce Chornice z okresu Svitavy v Pardubickém kraji a trať vedoucí z Prostějova do obce Červenka z okresu Olomouc. Město se nachází na východním úpatí Dražanské vrchoviny po levé straně Hornomoravského úvalu a ze severu je chráněno masivem Velkého Kosíře. Do Kostelce na Hané jezdil ve svých 27 letech básník Petr Bezruč za svým bratrem; později, na sklonku svého života, v městečku žil. Jeho vztah k Hané se připisuje právě těmto cestám do Kostelce. V Kostelci můžeme navštívit Pamětní síň Petra Bezruče.

Poslední obcí v okrese, která má přidělený statut města, jsou **Němčice nad Hanou** ležící na břehu říčky Hané. Ve městě se nachází mnoho církevních památek (Kostel sv. Maří Magdalény, Socha sv. Judy Tadeáše, Socha sv. Jana Nepomuckého, Mariánský sloup a mnoho dalších). Roku 1970 byly Němčice nad Hanou povýšeny na město a staly se centrem kulturního života, školství, zdravotních služeb, úřadů, obchodů a pracovních příležitostí pro jižní část okresu Prostějov.

V prostějovském okrese jsou ojedinělé lázně s alkalicko-síratými prameny nacházející se v obci **Skalka**. Prameny jsou využívány k léčebným koupelím a pitným kúram, jejich příznivý účinek se projevuje především při léčbě revmatických chorob, cukrovky, poruch trávení, tvrdnutí jater, problémy se štítnou žlázou apod.

Prostějovsko je bohaté na přírodní zajímavosti. Okres je tvořen z poloviny úrodnou rovinou Hané a z poloviny zvlněnou Drahanskou vrchovinou. Říčky a potůčky, které jej protínají, dotvářejí malebnou atmosféru tohoto místa.

Za návštěvu stojí zámek **Čechy pod Kosířem** spjatý se jménem malíře Josefa Mánesa. Prohlédnout si můžeme Mánesovu výstavní síň či neogotický skleník. Zámek je obklopen jedním z nejlépe udržovaných parků na Moravě, na ploše 20 ha zde roste přes 200 druhů keřů, jehličnatých a listnatých stromů. V blízkosti se rozprostírá přírodní park Kosíř s nejvyšším vrcholkem Hané, Velkým Kosířem (442 m. n. m), přezdívaným "Hanácký Mont Blank". Na vrcholu kopce je mohyla na památku Františka Palackého.

K pěším túrám i cyklistickým výletům na horských kolech je vyhledávaná a turistickými značkami značená Naučná stezka Velký Kosíř.

Mimo Kosířska můžeme na Prostějovsku obdivovat chráněné rostliny a živočichy v 5 národních přírodních památkách (Hrdibořické rybníky, Kosířské lomy, Růžičkův lom, Státní lom a Za Hrnčířkou), 32 přírodních památkách a 12 přírodních rezervacích. Na Prostějovsku je evidováno 31 památných stromů. Minulost nám připomínají z dávných dob dochované větrné mlýny v obcích Suchdol, Hačky a Přemyslovice.

Sportovně ladění obyvatelé či návštěvníci regionu mají možnost širokého spektra vyžití. Prostějovem prochází mezinárodní cyklotrasa „Jantarová stezka“ a je zde vybudovaných mnoho cyklostezek hojně využívaných jak cyklisty, tak in-line bruslaři. K aktivnímu odpočinku i relaxaci slouží na mnoha místech okresu sady, lesoparky, víceúčelové sportovní haly, bowlingová centra, aquaparky, bazény, tenisové areály a podobně. Přímo ve městě Prostějov si na své přijdou zejména příznivci tenisu, k dispozici mají víceúčelovou halu s 21 tenisovými kurty, krytou tenisovou halu s bowlingem a squashem. Zalyžovat si mohou zejména rodiny s dětmi v menších lyžařských areálech v obcích Kladky za městem Konice a Malé Hradisko u obce Protivanov.

Společenský život v regionu je po celý rok již po generace spojen s obyčejí a lidovými tradicemi (místní hody, vodění medvěda a pochování basy, velikonoční pomlázka či vánoční tradice).

Tradičními regionálními gastronomickými výrobky Prostějovska jsou např. oblíbený plísňový sýr Niva (vyráběný v obci Otinoves), Prostějovská Starorežná (vyráběná od 2. poloviny 17. století podle tradičních receptur v Palírně u Zeleného stromu Prostějov) a jiné lihoviny, cukr z cukrovaru Vrbátky.

Zdroje dat: www.czso.cz; www.nature.cz; www.prostejov.eu.